

Pálení odpadu způsobuje rakovinu

Někdy je popelnice plná, nebo doma chybí žeton nebo se jen nechce s odpadky daleko do kontejneru. Není nic snazší než vhodit pytel odpadků do kamen. Vždyť přece zmizí. Nebude se po nich válet ošklivá hromada u cesty. Ušetří se pár korun za vývoz. Ale zmizí spálením opravdu nebo za sebou zanechají škodliviny, které ohrožují zdraví? Ano, B je správně.

Pálením odpadů v domácích topeništích vzniká obrovské množství různých velmi jedovatých látek, které ohrožují lidské zdraví. Řada z nich způsobuje rakovinu či narušuje hormonální či imunitní systém. Kdo si myslel, že od něj nebezpečný kouř odvane vítr, je na omylu, měřením bylo prokázáno, že **nejvíce jedovatého smogu z komína spadne v místě vzniku** (tedy na vlastní hlavu a zahradu toho, kdo odpadky pálí a na zahradu nejbližších sousedů). Pokud po ní běhá malé dítě či spí miminko v kočárku, je to pro něj nenávratné poškození zdraví. I pro dospělého to ale znamená závažné zdravotní riziko.

Nejde ale jenom o poškozování zdraví obyvatel, jedovaté spodiny v přírodě zůstávají a poškozují tak i další organismy, hromadí se v tkáních živočichů včetně člověka (především v tucích), splachují se do podzemních vod. Obtěžování zápachem i kouřem je nepříjemné a těžko se před nimi lze schovat. Navíc je **spalování odpadu v topeništích nezákonné**.

Domácnosti jsou po automobilech druhým největším znečišťovatelem ovzduší a škodí často těmi nejjedovatějšími látkami, jako jsou arzén či rakovinotvorné polycyklické aromatické uhlovodíky. Do kamen rozhodně nepatří plasty, polystyren, fólie, PET láhve, staré palety, dřevo z demolice, rozbitý nábytek, chemicky ošetřené dřevo, natřená prkna, dřevotříska, nápojové kartony, celobarevné letáky a časopisy, nebezpečné látky. Na dvorku by už dnes snad nikoho nenapadlo pálit pneumatiky, ale pálit se nesmí ani tráva, listí a zbytky potravin (při spálení jsou také zdrojem nebezpečných a dráždivých látek).

ale Přehled jedovatých látek, které vznikají spalováním odpadu v domácích topeništích, najdete v tabulce.

Co lze pálit doma

V kamnech nebo na otevřeném ohni je možné pálit jen takové materiály, které dokonale shoří při dané teplotě spalování a zároveň neuvolňují do ovzduší zdraví škodlivé látky. Povolena jsou pouze paliva s nízkou kouřivostí. Mezi ně patří papír, dřevo v přírodním stavu (dobře proschlé, bez lepidel, nátěrů a jiných chemických úprav), maximálně uhlí. **Pozor, nekvalitní uhlí** může produkovat množství oxidu siřičitého. Dusíme-li palivo v kamnech či máme špatně průchodné spalinové cesty, může vznikat jedovatý oxid uhelnatý. Spalováním nevhodného materiálu vzniká také množství pevných prachových částic, které jsou rovněž zdravotním rizikem.

Podle zákona o ovzduší (č. 82/2002 Sb.) je na otevřeném ohni dovoleno používat jako palivo pouze dřevěné uhlí, čisté dřevo a suché rostlinné materiály. V kotlích a kamnech lze podle tohoto zákona spalovat jen palivo předepsané výrobcem. Navíc je pro správné spalování potřeba kotel provozovat pouze na projektovaný výkon, pravidelně čistit komín, mít správně seřízený kotel, pravidelně jej čistit - zejména teplosměnné plochy, mít správně vysoký a vhodně umístěný komín.

Proč pálit, když lze zdarma odložit

Pálení odpadů doma (jak v kamnech, tak na dvorku) je opravdu zbytečné, staré kusy nábytku, matrace aj. lze zdarma odložit na sběrném dvoře, stejně tak pneumatiky, vysloužilou elektroniku a další. Z vytríděných odpadů se využijí suroviny a vzniknou nové věci, např. z plastů se lisují lavičky, zatravnovací dlaždice, z PET lahví se vyrábí fleecové bundy. Proč pálit listí a trávu, když z nich můžete mít výborný kompost. A drobné domovní odpadky z koše? Musí skončit v popelnici. Vaše zdraví a zdraví dětí snad za hodnotu žetonu stojí, ne?

Obtěžuje vás kouř ze susedova komína?

Pokud vás samotné někdo obtěžuje zápachem či kouřem z komína spalováním svých odpadků a nehodlá přestat ani po domluvě či na vaši žádost, obraťte se se stížností na orgány pro kontrolu malých zdrojů (tj. i lokálních topenišť) – místně příslušný obecní úřad, popřípadě na policii. Pokud nebude chtít OÚ zasáhnout, můžete si dále stěžovat na příslušném krajském úřadu (odbor kontroly). Při porušení těchto pravidel riskuje občan správní řízení a pokutu – u malých zdrojů do padesáti tisíc korun u fyzických osob a u podnikatelů je to pak až do sto padesáti tisíc korun. Veřejné instituce zahájí sankční řízení, tedy přestupkové řízení. Jako důkazní prostředky mohou posloužit např. svědectví spoluobčanů či fotodokumentace kouře z komína. Nově budou moci úředníci vstupovat do domů a kontrolovat topeniště a to, čím se příkládá. Při neumožnění vstupu bude rovněž hrozit pokuta. Komíny čoudilů lidé přidávají také na stránky <http://www.cisty-komin.cz>.

Máte nevyhovující kotel a chtěli byste nový?

Využijte dotace Jihočeského kraje „Snížení emisí z lokálního vytápění domácností v Jihočeském kraji“, tzv. kotlíkové dotace, který je určen pro zájemce o výměnu zdrojů tepla (kotlů) na pevná paliva s ručním příkládáním v rodinných domech. Více se dozvíte zde:

<http://kotlikovedotace.kraj-jihocesky.cz/>

Druh odpadu	Co vzniká / případně uniká	Čím tyto zplodiny škodí
PVC, staré palety, dřevo z demolic, rozbitý nábytek, chemicky ošetřené dřevo, nebezpečné odpady obsahující chlorované látky (některá lepidla, barvy, léčiva ad.)	dioxiny*, furany a další chlororganické látky (např. hexachlorbenzen)	Rakovinotvorné, dlouhodobé působení vede k poškození imunitního a nervového systému, narušení funkcí hormonálního systému (zejména štítné žlázy) a reprodukčních funkcí. Dlouhodobě se hromadí v těle.
PVC	fosgen**	Vysoké koncentrace vedou k poleptání plic a smrti; nižší koncentrace k nemoci dýchacích cest.
PVC	ftaláty	Poškozují ledviny a játra, kde se hromadí, způsobují vrozené vady. Některé jsou rakovinotvorné.
polypropylén (PP), polyetylén (PE), PET, pryž (guma) včetně pneumatik, PVC	polycyklické aromatické uhlovodíky (PAU)	Obsaženy hlavně v tmavém kouři a sazích. Rakovinotvorné, toxické a mutagenní vlastnosti. Dlouhodobě se hromadí v těle.
dřevotřísky, koberce, tapety	Formaldehyd a další aldehydy	Rakovinotvorné a mutagenní účinky, dráždí oči a plíce, působí alergie.
polystyren (PS)	styren	Potenciálně rakovinotvorný, ve vyšších koncentracích poškozuje oči a sliznice. Dlouhodobé vystavení jeho vlivu ovlivňuje nervový systém a způsobuje bolesti hlavy, únavu, slabost a deprese.
celobarevné letáky, časopisy a nápojové kartony, potištěné a obarvené plasty a textil, případně elektronika a staré	těžké kovy	Toxické, do různé míry rakovinotvorné. Mohou způsobovat vrozené vady, poškozovat ledviny. Působí negativně na nervovou soustavu (olovo a rtuť).

baterie		
pryž (guma) a pneumatiky	oxidy síry	Dráždí dýchací cesty. Ve vyšších koncentracích způsobují poškození plic.
plasty, listí, tráva	oxid uhelnatý	Jedovatý, váže se na krevní hemoglobin.
umělé textilie	čpavek	Dráždí oči, sliznice nosu, působí nevolnosti a bolesti hlavy.
zbytky léků, barev a lepidel a některé typy plastů	aromatické uhlovodíky a další organické látky (např. benzen, toluen, dichlormethan)	Některé z uvedených látek jsou rakvinotvorné, působí negativně na reprodukci a hormonální systém, oslabují imunitní systém.
staré matrace, čalouněný nábytek, elektronika	bromované zpomalovače hoření	Negativní vliv na nervovou soustavu, jsou podezřelé z vyvolávání některých typů rakoviny, narušují hormonální a imunitní systém
	polybromované dioxiny a furany	Podobný či ještě horší vliv na zdraví než polychlorované dioxiny.
	kyanovodík	Škrábání v krku, zarudnutí spojivek, bolesti hlavy a závratě.

*K dioxinům patří jeden z nejsilnějších syntetických jedů, např. 2,3,7,8-tetrachlordibenzo-p-dioxin (2,3,7,8-TCDD).

**Fosgen byl v 1. světové válce používán jako bojový plyn.

Další zdroje informací:

<http://arnika.org/topime-ohledupne-k-prirode-i-sousedum>

www.ekospotrebitel.cz

www.recyklace.cz

Dle materiálu ekoporadny ROSA www.rosacb.cz a sdružení Arnika (www.arnika.org) zpracovala I. Vacková